

mint a napfényt és aki olyan magasról süttött le ránk, mint a napvilág; az ember, aki maga volt a testet vett jószág, szeretet és bölcsesség; az ember, aki az országnak csak a messziről csodált költő volt, az ünneplő kalács, de nekünk mindennapi kenyérünk: az ember már elmenőben van közülünk és kezét soha se fogja többé felénk nyújtani. És mi is utoljára nyújtjuk felé a miénket, koszorúkkal teli, amelyekkel az élő szerénységét soha se mertük megbántani: az imádtott város, mely munkájáért szeretettel adott neki kenyeret, mint legnagyobbak minden valaha élt fa közt s amelynek ő halhatatlanságot adott írásaiban; a város tisztikara, mely büszkén tudta őt szemefényének s amelynek ő volt a legszerényebb tagja; a Petőfi-Társaság, amely egy évtized óta disziti magát a magyar próza Petőfijének nevével; a VHOSZ, amely a magyar hírlapírás soha senkitől meg nem tépett babéru vezére gyamánzt tisztelt; s az öreg újság, a Szegedi Napló, mely kiröpítő fészkeül szolgált s a melynek ablakát nagy lelke még az éther felé való röptében is megkocogtatta. Mind a kezünket nyújtjuk felé, mind marasztaljuk s mind hiába marasztaljuk: várja őt édes anyánk, a föld, a szegedi föld, amely óriásokkal álmodott, mikor őt szülte; virágokba öltözött várja őt a tavaszi zsendülés szépmégében a szegedi föld, amelynek nem volt nálánál hübb szerelmese, mióta embert váltott ki testéből. Boldog város, mely őt halottjának nevezheti, és földjébe fogadhatja, mert hamvai megszentelik és áldottá teszik Szeged földjét, mint Oresztesz csontjai a Tegea mezőit.

... Gazdám, édes gazdám, akinek szíved dobogását még most is, koporsódban is jobban hallom, mint sok szívtelen-lelketlen élőnek szíve dobogását, utoljára hagytam dologtevő munkád házát, ahonnan megindulsz az örök nyugalom és örök esőnd kicsi házába. A halott dolgok e nagy magazinjában, a fekete kárpitok mögött lelkek suhognak: a könyvek ritkán éledő lelke, a föld alól kiásott ősi kulturák lelke, a képek, a száraz virágok lelke, a tárgyak lelke, amiket szemmed szeretettel nézegetett, amiket kezéd érintett. Sunt lacrimae rerum... Ebben a házban minden sir ma és sirni fog nagyon sokáig. Gazdánk, édes gazdánk, nem tudok bucsuzni. Nem tudok úgy köszönni, ahogy te szoktál: isten áldjon meg! Maradj velünk...

Móra Ferenc után dr. Balassa Ármin mondott nagyhatású bucsubeszédet Tömörkény Istvánhoz. A beszéd teljes szövegében a következő:

Némán, hangtalanul fekszel a koporsódban szívből szeretett, felejthetetlen barátunk Tömörkény István. Fegyvertársaid a magyar irodalom és újságírás művelésében: a Dugonics-Társaság tagjai és a szegedi sajtó munkásai vesznek Tőled bucsut e gyászos földi életben.

Elbucsuzunk Tőled, hogy soha el ne felejtsünk.

Elvállunk Tőled, hogy mindig Veled maradjunk.

A földbe temetünk, hogy az égig emeljük.

Mert író voltál, aki meg nem hal soha.

Agyad már nem működik, de elméd mégis százazreknek agyát termékenyíti.

Szíved már nem működik, de érzéseid mégis százazreknek szívét dobogtatják.

Lelked már nem mosolyog, de hangulataid mégis százazreknek lelkét táplálják az életkedv derűjével.

Mert író és újságíró voltál, akinek agya, szíve, lelke halhatatlanul él írói alkotásaiban.

Eltávozol a földről, hogy örökre összeforj vele lent a sirban, a szent magyar földdel, amelyet soha senki jobban nem szeretett, mint Te, s amelynek fájó némaságát derűsen beszédesebbé soha senki sem tette, mint Te, mesterünk, büszkeségünk, halhatatlan nagy szegedi írónk és pályatársunk Tömörkény István

A saját maga erejéből táplálkozó írói egyéniség nagysága élt Benned a dicsőséggel megfutott pályának már a legkezdetén. És nőtt a Te nagyságod sudár szökkenéssel fölfelé a halhatatlanság csúcsáig, ahová csak a csodálat szárnyain tudunk követni... Írásművészeted eszközei csaknem hivalkodtak az egyszerűségükkel s az emberi lélekrajz mesterműveit mintáztad meg velük. Festők, szobrászok, akik soha magyar parasztot nem láttak, írásaidból a lelki élet káprázatos változatainak megfelelő élő alakokkal népesíthetik be műterméiket. Igazi művész voltál, akinek nagysága megszegyenítette az irigységet, mert egyedülvalóságod fénykörében nem mert mutatkozni.

A Te koporsód mellett Tömörkény István nem merem az elérzékenyedés hangját megszólaltatni. A halál természetes még akkor is, ha Tömörkény István végzetét zárta le. Így mondanád Te, ha még egyszer beszédre nyílhatnának ajkaid.

De miért oly korán, miért olyan türelmetlenül tört Reád a halál, miért akkor ragadt ki közülünk, én édes, felejthetetlen, drága jó Pista barátom, a mikor lekednek magyar ereje a legyőzhetetlen magyar nemzeti erő vértezettjeként fogott át bennünket az elhagyatottságnak sötét rengetegében... Miért oly mohó falánksággal ütötte ki a tollat kezedből, a midőn teremő zsenidől a magyar irodalomnak senki más által meg nem alkotható remekműveit várta szegény, agyongyötört nemzetünk... Fáj, nagyon fáj a Te korai elmulásod s ezt a följajdulásunkat bocsássa meg nekem a kiengesztelődésre mindég kész nemes, jó szíved.

A Dugonics-Társaság és a szegedi sajtó gyászba borult lobogóját végbucsurá hajtom meg Főtítkárnk és dicső pályatársunk előtt. Köszönjük Neked, a mit kitűzött céljaink eléréseért nekünk dolgoztál.

Életedben büszkeségünk voltál, halálodban dicsőségünk ké fényesedett halhatatlan neved!

Isten veled, isten veled!

A beszédek végeztével a gyászkocsira tették a nehéz ére koporsót és

a menet elindult

a belvárosi temetőbe. A menet elindulásakor megszólaltak a harangok és zúgtak mindaddig, míg a koporsót a földbeeresztették.

A gyászmenetet két diszruhás lovasrendőr nyitotta meg, akiket a katonazenekar követett és utána következett a szokásos rendben a gyászkocsi, koszorus kocsi, család és a közönség. Ezrekre menő tömeg kísérte ki az elhunyt nagy író utolsó útjára a temetőbe.

A sirnál a beszentelés után Szakács Andor, a „Magyarország” szerkesztője mondott meghatott hangú, rövid bucsubeszédet.

Képek a szegedi Golgotáról.

(Saját tudósítónktól.) Ez a riport azokról a szegény és törődött emberekről szól, akik három éve halottal a nyakukban járják a könnyes életutakat. Ha tövis sebzi őket a bus zarándokuton, már nem sirnak, de nem mernek hinni és reménykedni sem, hogy a gonosz gyűlölséget egyszer mégis csak le fogja győzni az isteni szeretet és a jószág.

Találkozni könnyű velük; ha nem kereszük is őket, mindig szembe jönnek ránk. Testükön kiáltó vád a rongy s az arcuk barázdáiról kiérdemelt szenvedések bánata sir. Vád önmaguk és az emberiség gonoszságai ellen és szomorú elégtétel szünni nem akaró butaságukért, hogy nem tudják meghallani lelkük és az örök élet kiáltó parancsszavát: — Erősítsd lelkedet, munkálkodj befelé s boldog és elégedett leszel, mert benned, lelkedben a pokol és a menny!

Nagyobbára asszonyok; a férfiak most messzi járnak és ismeretlen tartományokban vezekelnek önmaguk ellen való, súlyos bűneikért.

Az első csoporttal a városháza földszintjén találkoztunk. A rendőrorvos szobája előtt sokan állnak; nők, leányok, asszonyok. Azokból, akik már a lejtőn is megtették a középig vezető utat és még mindig mennek tovább a mélység és züllés és fertő felé, öntudatlanul. És még ez a szerenésük: az öntudatlanságuk.

Egy asszony a sok közül, aki sir. Asszony, most: hadinő, a megfizetett szerelemnek papnője. Feltűnő, hogy könnyes a szeme; bizonyos, hogy csak most jutott el az első stációra. És most érez valami rettenetesen mélyen a tudat alatt; az elnyomott lélek jajszavát.

Kiválik a csoportból; beszélgetni kezünk halgan. Olyan szomorú, mindennapi tragédia, vagy még az sem: védbeszéd az első elhibázott lépés fölött. Így sir:

— Elment az uram; három gyerekkel magam maradtam. A hadisegély kevés volt, dolgozni nem mehettem a gyerekek miatt; kiadtam a szobát bérbe. Így sem volt elég a jövedelem; a szobaur sok szépet ígért. És jöttek új lakók; följelentettek, a gyerekeket elvitték, a hadisegélyt beszüntették... most itt vagyok, beteg. Bevárom az uramat, hogy ő löjjön keresztül, vagy magam tegyem meg?

Bizonyos, hogy egyiket sem fogja megtenni; most bekerül a kórházba és visszajön és folytatja, ahol elhagyta. Az urával talán sohasem fog találkozni; a családi tüzhely melege már régen kialudt és nem fog fellobogni többet. Sok év múltán majd valamelyik templom előtt talán krajcárt dob a kötényébe az egyik gyermeke.

A főkapitány előszobája is tele van. Segély kellene; pénz, pénz. Ezek a régi látogatók, néhány töpörödött anyóka, de többnyire fiatalok, akik azt hangoztatják, nem mehetnek dolgozni a gyerek miatt; ám napokon keresztül ácsorognak a hivatalok előszobáiban és az alatt a gyerek magánosan sírdogál a piszkos ágyon, piszkos párnák között. Csupa panasz, csupa sóhaj a szavuk; zokogás és átok. Idegen, ismeretlen messziségekre és sora

Krauszné, Landesberg Böske
(Szeged, Löw Lipót-utca 15. szám.)

kalap szalónjában

bécsi bevásárló útjáról hozott legdivatosabb és izléses kalap modellek kaphatók.